

Du rakontoj

Pres. de Presa Esperantista Societo

Paris; FRA 1906

Signatur: 702179-B

Barcode: +Z103827808

Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/rep/10046135>

Umfang: Bild 1 - 74

Nutzungsbedingungen

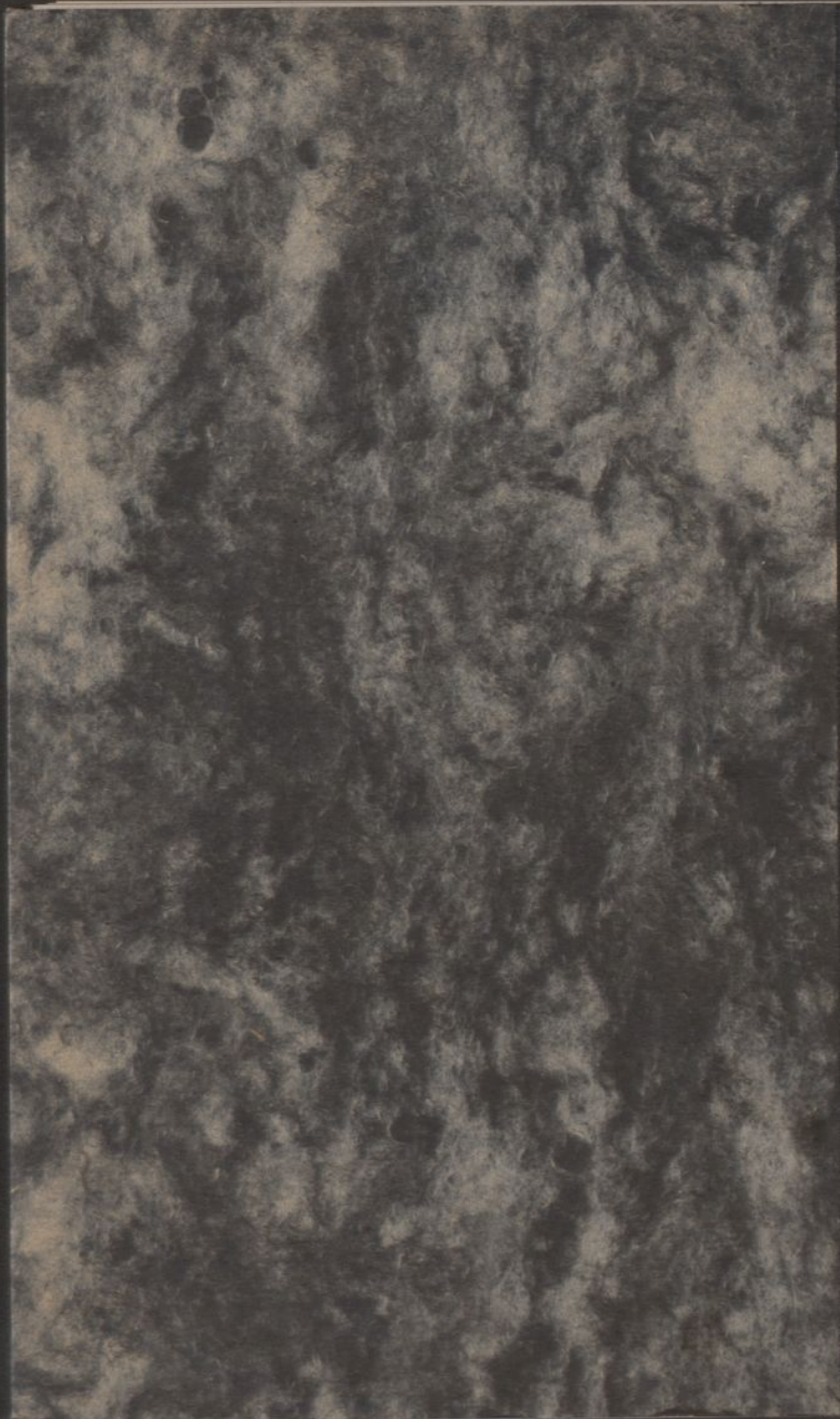
Die Österreichische Nationalbibliothek macht an diesen Inhalten kein eigenes urheberrechtliches Verwertungsrecht geltend. Sie erklärt sich insofern auch mit einer Nachnutzung dieser Inhalte in der abrufbaren Qualität ausdrücklich einverstanden. Dies gilt auch für die Verwendung dieser Inhalte in Online-Foren, Blogs und in Social-Media-Kanälen wie Facebook, Instagram, Pinterest etc.. Unabhängig davon sind allenfalls bestehende Rechte Dritter an den Inhalten vor jeglicher Nachnutzung vom Verwender individuell zu klären.

Bei einer Nutzung unserer Inhalte ersuchen wir um die Angabe eines Bildnachweises (Titel, Datierung und weitere verfügbare Beschreibungen) und um eine Quellenangabe (Zitierlink aus [Portal] und der Verweis "[Portal]/Österreichische Nationalbibliothek"). Für Postings auf Facebook oder Instagram ersuchen wir um Verlinkung des entsprechenden Accounts der Österreichischen Nationalbibliothek.

ÖSTERREICHISCHE
NATIONALBIBLIOTHEK

702179-B

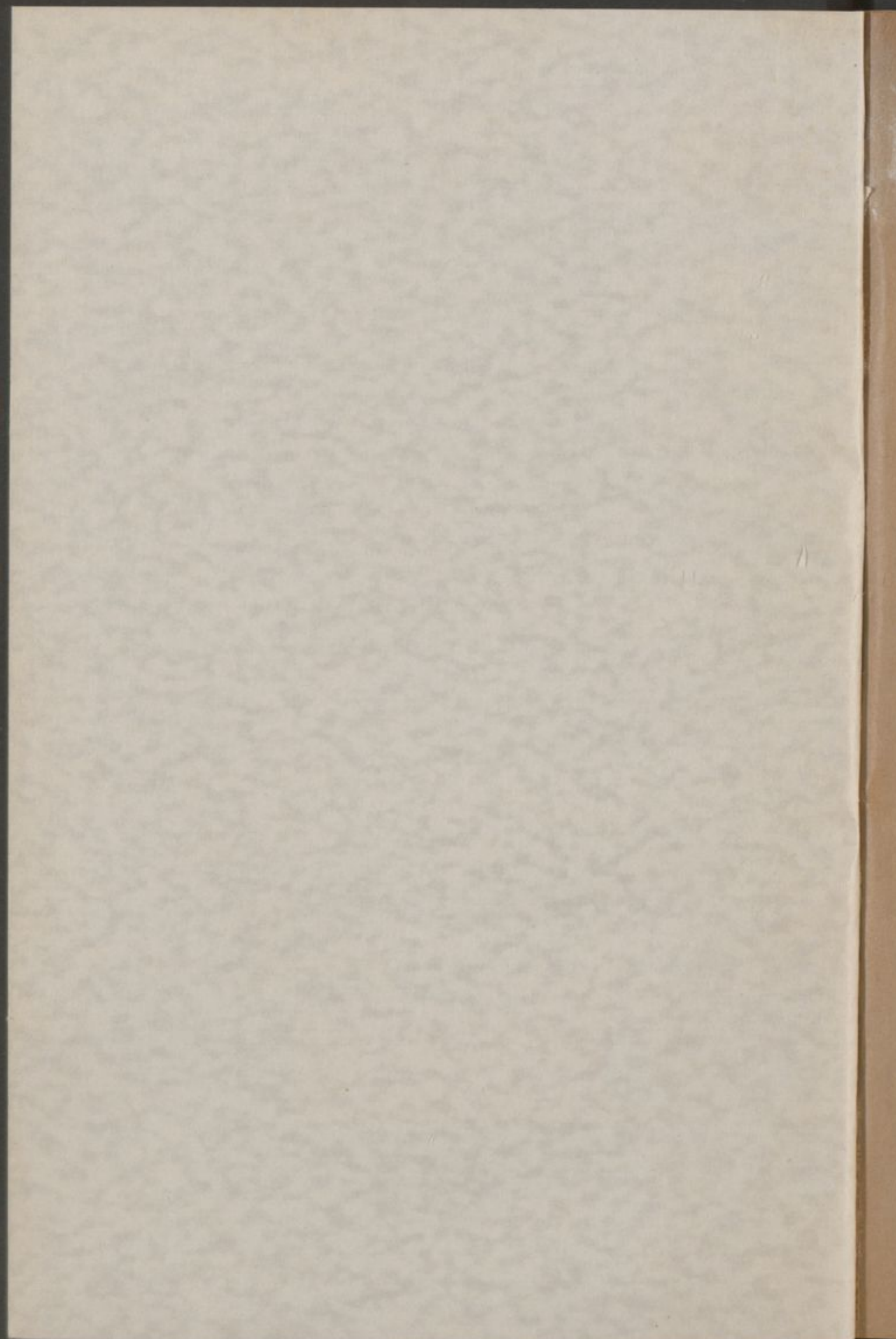
Exp-



ÖNB



+Z103827808



D. DE ROTHAU



DU RAKONTOJ



- I. LA BLANKA KASTELO
II. ESPERANTISTA HOTELO

~~~~~  
Ĉiuj rajtoj pri represado kaj traduko rezervitaj  
~~~~~

PARIS

PRESEJO DE LA PRESA ESPERANTISTA SOCIETO

33, RUE LACÉPÈDE, 33

— 136 —

Prezo 1 fr.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, written in a cursive script.

*Ofenduso de la Aŭtoro
mildigita*

D. DE ROTHAU



DU RAKONTOJ



- I. LA BLANKA KASTELO
II. ESPERANTISTA HOTELO

~~~~~  
Ĉiuj rajtoj pri represado kaj traduko rezervitaj  
~~~~~

PARIS

PRESEJO DE LA PRESA ESPERANTISTA SOCIETO

33, RUE LACÉPÈDE, 33

—
1906

702179-B. Esp-

100-100000

100-100000

100-100000

100-100000

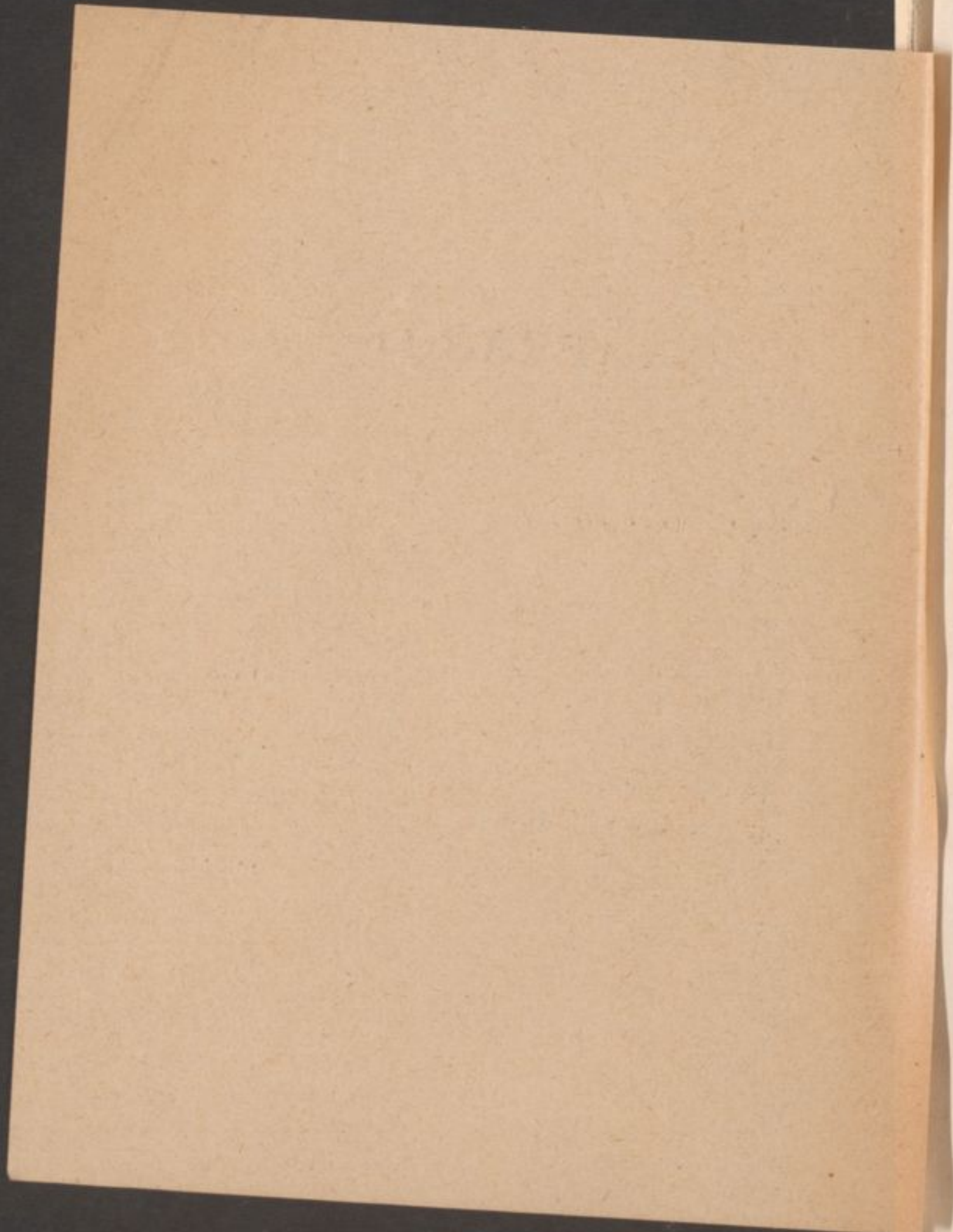
100-100000

100-100000

100-100000

ERAROJ

Pago	<i>anstataŭ</i>	<i>legu</i>
10	Durant	Durand
16	Min lin ricevis	Mi lin ricevis
34	Aŭdiaŭo	Adiaŭo
36	ŝia filino rice	ŝia filino ricevis
38	kiam mi diras	kiam vi diras
42	un Français	une Française
46	la devos forveturi	li devos forveturi



LA BLANKA KASTELO

ALBANY, N. Y.

ALBANY, N. Y.

LA BLANKA KASTELO

ĈAPITRO I-A

«...Resume, daŭrigis la notario, la situacio, kara Doktoro, estas tre simpla: via honorinda onklino mortinta antaŭ ok tagoj, lasas al vi kaj al via kuzino Lidio Dupont, egalparte, per testamento, sian tutan monan havon, kaj, rilate al sia bieno nomata la « Blanka Kastelo », ŝi speciale kondiĉigas ... mi ree legas: *Mian bienon nomatan la « Blanka Kastelo » mi testamentas al miaj du genevoj, Doktoro Oktavo Durand kaj Lidio Dupont, kondiĉe ke la dirita bieno restos, dum ilia tuta vivo, inter ili, nek vendebla nek dividebla. Jen estas do...*

— Sed, interrompis D-ro Oktavo Durand, malfacile kaŝante sian inciton, sed... Sinjoro Notario, ĉi tiu kondiĉo estas tiel absurda, tiel malsaĝa, tiel unuvorte neakceptebla, ke, supoze se ni submetos la aferon al la tribunalo, ĝi, kredeble, nuligos la kondiĉon.

— Eble, eble, rediris la notario, tamen mi ne konsilas al vi fari tion: ĉu vi ne komprenas, ke la nuligo

de unu parto de la testamento konsekvencigas la nuligon de l'tuto? Estus milfoje pli prudente aranĝi la aferon konsente kun via kunheredantino, Fraŭlino Lido. Estas ja pro tio, ke mi kunvokis vin ambaŭ hodiaŭ matene. Estas la deka... ŝi baldaŭ estos tie ĉi.

— Ho, ekkriis la junulo, vi do scias, ke nur la penso ŝin renkonti estas por mi tre malagrabla; vi do scias ke niaj gepatroj estis malpacintaj de longe, kaj, ke pro tio, ni neniam havis ian bonan interrilton? Ŝia patro serioze ofendis la mian, kaj eĉ faris al li nepardoneblan domaĝon... Estas malnova afero, konata de ĉiuj en la urbo.

La maljuna notario, skuante la kapon kun malica rideto, silente rigardis sian vizitanton: ĉi tiu estis juna viro, ĉirkaŭ tridek-jara; lia mieno estis eleganta kaj simpatia; li ŝajnis ja serioza, eble pro la plenkreska barbo, kiu enkadrigis lian vizaĝon, sed en liaj okuloj aperis tia viveco kaj tia gaja ĉarmo, ke oni ne povis forpeli tiun penson: « Li estas doktoro eble? ... Sed li certe estas... junulo! »

— Efektive, ... 'fektive, ripetis la notario... Ĉar la gepatroj estis malamikoj, iliaj infanoj sin malamas... tute prave... Romeo kaj Julieto, kie estas vi?... Ho ve! ho ve!... Sed, mi aŭdas la pordsonorilon... Estas via kuzino... sendube... Nur unu konsilon, kara Sinjoro: estu singardema kaj pacema... Eniru!

La pordo malfermiĝis kaj enpaŝis junulino tute funebre vestita: ŝi antaŭen iris timeme, kaj ekvidinte sian kuzon, ŝi ruĝiĝis iomete... La junulo havis tamen okazon por ekvidi ŝiajn okulojn velure nigrajn, kiuj estis rapide renkontintaj la liajn. Li kun bedaŭro pensis: « Tiel ĉarma, kiel perfida, ho ve! »

Sed la maljuna notario, post bonvena saluto, prezentis al ŝi seĝon, kaj, fiksinte siajn orajn okulvitrojn sur sia nazo, denove elmetis la demandon pri la testamento, insistante precipe pri la kondiĉo rilatanta al la Blanka Kastelo. Ambaŭ kunheredantoj estis silentemaj...

— Nu, nu, daŭrigis la notario, nu, Gesinjoroj! Jen, vi estas kunposedantoj belegan bienon... sub la kondiĉo supre dirita... tute malgrava kondiĉo... tute akceptebla kondiĉo, efektive, 'fektive... Nu, tial ke, laŭ la volo de via respektinda onklino, la leĝa plenumigo de ŝia testamento estas komisiita al mi, mi petas vin klarigi al mi viajn decidojn, tio estas: kiamaniere vi intencas obei la tekston de la testamento? Bonvolu do, mi petas, Sinjoro...

— Estimata Notario, diris mallaŭte la doktoro, mi supozas, ke rilate al la demando pri la monaj valorajoj, nenia diskutado estas antaŭvidebla. Kiel komisiita administranto vi faros partigon justan, kiun mi, antaŭe, aprobas. La demando pri la bieno... ŝajnas al mi... pli malfacile solvebla... jes... hem... Cetere, bonvolu peti Fraŭlinon Dupont esprimi sian deziron... Mi respektplene konsentos pri ĝi.

Tion dirante, D-ro Durand tre malsupren riverencis.

La junulino, apenaŭ sukcesis balbuti kelkajn vortojn:

— Kara Sinjoro, diris ŝi, turniĝante al la notario, parolu... mi petas.

— Nu, ekdiris li, nu! Fakte, la plej simpla kaj same la plej oportuna solvo estus la jena: ambaŭ vi loĝadus...

Ĉe tiuj vortoj Fraŭlino Dupont ekstremante pro indigno, ekkriis:

— Kion vi kuraĝas diri! Kia netolerebla ŝerco estas tio?

— Dolĉe, dolĉe, rediris la notario, ĉu estas do ŝerco, proponi al vi ambaŭ, ke vi loĝadu...

— Mi petegas, interrompis siavice la doktoro, mi ankaŭ...

— Momenton, momenton! diris la notario, kiel senpaciencaj vi ambaŭ estas! Vi eĉ ne lasas al mi la eblon plenigi mian penson! Nu, supoze se Fraŭlino Dupont loĝiĝus en unu flanko de la kastelo dum la somero (ĉar kredeble, dum la vintro ŝi preferos vivadi en la urbo), ĉu estus tiel danĝera aŭ skandala afero se, dum sia libertempo, Doktoro Durand pasigus kelkajn semajnojn en la alia flanko de ĉi tiu granda domo? Ĉiu flanko estas ja apartigita loĝejo: ĝustadire, ĝi estas domo duobla. Kaj permesu al mi aldoni, ke neniam via respektinda onklino estus altrudinta al vi, per sia testamento, kondiĉon neefektivigeblan aŭ kontraŭan al la konveneco.

— Eble, diris la doktoro; tial ni estus proksimaj, tre proksimaj najbaroj... Kiamaniere, mi petas, reguligi la uzadon de l'parko, de l'ĝardeno por eviti nedezirablajn renkontojn? Ĉar, kompreneble, ne plaĉus al mi kaŝi min eterne en mia apartamento, dum mia libertempo... Ne, ne, estimata Notario, vian rimedon mi tute ne aprobas.

— Nek mi ankaŭ, vivece ekkriis Lidio Dupont, neebla, tute neebla ĝi estas! Imagu, mi petas, kara Notario, imagu kian plezuron mi havos, vivante proksime de Sinjoro, kies la ĉiaman malbonhumoron kontraŭ mi mi divenos, kies silentajn riproĉojn mi sentos perseku-

tantajn min ĉiufoje, kiam plaĉos al mi eliri el la domo !
Trovu alian planon... mi petas vin.

— Mi ankaŭ, mi petas vin, rediris la doktoro, iom incitita, ĉar fine povus fariĝi, ke, foje, mi ankaŭ dezirus eliri... promenadi... Tiam, kiel danĝera estus por mi la renkonto de persono, kiu pretendas rezervi por si mem, tute sola, la rajton ĝuadi la vagadon en la parko ! Pripensu do pri tio !

— Ĉu al mi estos permesata preni nur unu rozon en la florĝardeno, indigne diris la junulino, sen ke oni min kulpigos pri tio ?

— Ĉu mi rajtos... manĝeti frukton en la fruktĝardeno, sen ke oni kondamnos min, kiel ŝteliston ?

— En la okazo se mi bezonos uzi la veturilon, estos sendube necese, ke mi petu permeson de mia kunloĝanto ?

— Kiam mi deziros rajdi, mi nur povos tion fari kondiĉe ke mia najbarino ne kontraŭstaros ?

— La vivado estos gaja en la Blanka Kastelo !

— Estos por mi paciga kaj amuza libertempo !

Videble, iom post iom, la disputado estis viviĝinta. La junulino havis, nun, ekscititan mienon ; ŝiaj okuloj brilis pro malĝentila pasio, ŝia voĉo tremegis, ŝia koro tumulte batigis ŝian bruston.

La doktoro estis preskaŭ tiom multe malkvieta.

Sola, meze de l'batalo, la maljuna notario, tute egalanima, atendis, pacience, momenton favoran por elmeti pacigajn parolojn. Fine, prosperis al li sin intermeti :

— Aŭskultu min, li diris, karaj amikoj, mi petegas vin... Kiel la plej malnova amiko de via mortinta onklino, kiel ŝia konfidato, kiel ankaŭ via sindonema notario, permesu al mi paroli laŭ la saĝo, kaj ne plu metu

mian maljunan kapon renversite... Jen estas la solvo, kiu, prezente, ŝajnas al mi ne prokrastebla: estas necese eĉ urĝe, procedi al la partigo de la heredaĵo.

Jen estas la etato de l'valoraĵoj kaj ilia divido je du egalaj partoj. Bonvolu tion kontroli kaj poste, okaze se vi ĝin aprobas, doni al mi leĝan kvitancon. Post tio, ni ree aliros la demandon pri la Blanka Kastelo.

Tiu ĉi unua afero, ne ebligante ian disputadon, estis rapide ordigita.

— Nu, rekomencis la notario, ni konsideru la duan aferon! Vi do estas kunheredantoj de l'bieno, la Blanka Kastelo. Konsiderante la nunan staton de viaj reciprokaj sentoj, mi submetas al via aprobo la sekvantan solvon:

Faŭlino Dupont loĝos en la kastelo laŭvole, kondiĉe ke ŝi pagos al doktoro Durand jaran luprezon egalan al la duono de la lua valoro de l' domo.

Laŭbezzone, la Doktoro vizitos la farmastron por interkonsenti kun li pri diversaj aferoj rilatantaj al la farmo kaj al la terkulturo.

Ĉu vi aprobas? Unu-, du-, tri-foje? Aljuĝite!

Kaj la bonvolema maljunulo rigardis siajn klientojn kun malica, kaj eble iom maltrankvila rideto.

Feliĉe la du junuloj estis konsumintaj sian provizaĵon da malamikeco... sekve, lacaj pri batalado, ili volonte konsentis ĉion, kion la notario estis proponinta al ili; kaj tiel finiĝis ĉi tiu fulmotondra kunveno!

La doktoro, returnen irante hejmen, rediris al si mem, skuetante la kapon: « Kiel domaĝe! Ho, ĉarma kaj perfida Lidio! » kaj tra la blua fumo de la cigaredo ŝajnis al li ekvidi allogan junulinan formon, kiu lin kruele mokas...

ĈAPITRO II-A

Jam tri monatoj estis for. La somero, fruktodone ekfloranta, malŝparis siajn trezorojn al la tuta Naturo. Influe de la flamaj radioj de l'suno, kreskaĵoj kaj estaĵoj tremetis pro ĝojo vivi.

Malsupre de alta monto, apud la bordo de arbaroj senlimaj, staras fiere la Blanka Kastelo, kies ardezaj turetoj brilas en la varma lumo.

Sur la antaŭa teraso, Lidio sola vagadis... dum ŝia maljuna instruistino, komforte kuŝanta sur klinseĝo, ekdormetis...

— Sola, ĉiam sola! murmuretis Lidio, rigardante al la maljuna sinjorino, — tute sola! kaj ŝi ekĝemis.

Ŝia stato estis ja, ĉe tiu vidpunkto, bedaŭrinda: perdinte siajn gepatrojn antaŭ du jaroj, preskaŭ samtempe, ŝi nun vivis sen alia rilato ol la maljuna instruistino, kiu estis edukinta ŝin de ŝia infaneco. Pri ŝia kuzo Oktavo, ĉu estis eble lin akcepti, paciĝi kun li, konfidi al li? Ĉu li ne estas la filo de ĉi tiu malbona onklo, kiu tiel perfide, tiel kruele, suferigis ŝiajn gepatrojn?

Neniam! ekkriis ŝi pro la ekpenso de ebla pacigo inter ili; kaj ŝi ekĝemis ankoraŭ pli dolore ol antaŭe.

Levinte la okulojn, ŝi rigardis la vastan panoramon, kiu de l' okcidento al l' oriento kuŝas kontraŭ ŝia vidaĵo.

De l' bordo de l' monto la kamparo malleviĝas pro-

grese ĉe la ebenaĵo ĝis la lago, sur kies diafanaj akvoj rebrilas la montanaro stariganta al la horizonto, siajn neĝajn pintojn. Preĝejaj turoj tie kaj ĉi tie montras vilaĝojn kaŝatajn inter la fruktarboj. Kontraŭ tiel ĉarma kaj aminda vidaĵo Lidio sentis dolĉan kortuŝecon...

Precize al tiu tempo, rajdanto malrapide antaŭeniris la vojon trafantan la kastelon. La rigardo de l' junulino haltiĝis momente je la alvenanĵo... ŝi ruĝiĝis... kaj tiel rapida kiel timigita birdo, ŝi forflugis ĉe la kastelon.

Dume la rajdanto estis alveninta al la korto; li alligis sian ĉevalon je la krado, kaj proksimiĝinte de l'pordego, li sonigis... Al la servantino alkurinta, li demandis ĉu fraŭlino Dupont estas hejme. Ĉi tiu virino senhonte respondis nee. Kredeble, « oni » antaŭe estis ordoninta ĉi tiun respondon. Kaŝante sian surprizon, la vizitanto donis al ŝi sian vizitkarton, kaj kun apenaŭ videbla skueto de l'ŝultroj, li foriris al la farmdomo.

Tie D-ro Oktavo (ĉar kompreneble estis li) troviĝinte la farmmastron diskutis trankvile kun li pri diversaj aferoj, rilatantaj al la ekspluatado de l'bieno.

Dume, interne de l' kastelo, Lidio, enfermita en sia ĉambro, estis alpreminta sian koron malkvietigitan pro malpreciza konfuso.

Post ĉirkaŭ duono da horo, tra la kurtenoj malfermitaj ŝi observis la rajdanton, kiu foriris rapidirade la kastelon, kaj ŝia gracia piedo frapetadis la plankon...

— Ĉe l'vespero, Lidio, vagante en la parkon, renkontis la farmmastron, kiu rekondukis siajn bovinojn al la brutejo.

— Nu Johano, diris ŝi, vi ricevis vizitanton hodiaŭ?...

— Jes, jes, fraŭlino, respondis li, — estis mia mastro . D-ro Oktavo . Dio lin gardu!

— Ĉu eble? rediris ŝi kun ŝajna mirema mieno.

— Li mem, estim'ta fraŭlino... afabla mastro li estas... kaj kompatema ankaŭ, la bon' sinjoro! Nian Manjon, kiu de du tagoj suferis pri febro, li tiel zorge kuracis ^{vasoj} kiel ŝi ^u estas infano de l'bon' Dio... la bon' Doktoro, kiu li estas... Pri la riparoj farotaj al brutejo li promesis farigi l'neceson... Sed... atendu... sed... kondiĉe ke la mastrino aprobos kaj diros jes... jes... kompreneble... Li diris, ke li baldaŭ revenos por kunpar'ladi kun vi pri l' afero... Ho, estas necese fari novan plafonon, se ne, foje, la grenejo elfalos sur miajn ses belajn bovinojn. Vidu ilin premigitajn kiel cimojn... Kaj, salutinte Lidion, li rapidis al la brutejo kun siaj bovinoj.

La junulino, tute revema, siaflanke sin direktigis ĉe l'kastelon.

— Li revenos baldaŭ, murmuretis ŝi... Kia malrespektulo, kia...

Sed ŝi ne kuraĝis plenigi sian penson .

— — — — —
Efektive, li revenis baldaŭ: estis ja neeble prokrasti la riparadon de l' brutejo.

Do, je belega posttagmezo de Aŭgusto ili sidis kune en angulo de l' salono, dum la maljuna instruistino de l'apuda saloneto, pordo malfermita, pretendis ilin observi.

Ambaŭ ili estis timigitaj kaj parolis mallaŭte...

— Ĉi tiu riparado urĝas... La bovinoj...

— Neniĉ mi kontraŭdiras... mi samopiniis tute kiel vi.

— Johano estas tiel brava viro!...

— Kaj pri liaj bovinoj... Kiom da ili li havas? Multajn?

— Almenaŭ dekduon...

— Kaj bovojn ankaŭ... mi vetas...

— Ankaŭ bovojn, jes...

Impresema silento sekvis. Fine, Oktavo stariĝante:

— Ŝajnas al mi, ke mi nenion forgesis pri ĉi tiu afero... Mi ne ĝenos vin pli longe... Esperante, ke mia vizito ne estis al vi tro teda, mi petas vin akcepti miajn respektplenajn...

Ĉe tiu momento li iom ŝanceliĝis; poste ĵetante rapide: — Ĝis la revido, ĉarma kuzino! li forpasis lasante ŝin tute mutan pro surprizo.

Nun la junulino estis rakontanta al la maljuna instruistino sian intervidiĝon kun Oktavo. Malgraŭ sia singardo, ŝi ne prosperis kaŝi sian turmenteton. Tiu malbonmaniera sinjoro estis mokinta ŝin: dum ĉirkaŭ duono da horo li estis predikanta ŝin pri la bovinoj de l' farmmastro... Kaj poste... sen plu... li estis for! Ĉu tio ne estas abomena?

La maljuna sinjorino premis siajn lipojn por kaŝi emon ridi... kaj nenian kontraŭparolon aldiris. —

La monato Aŭgusto estis ekfiniĝanta. Dum la tago la vetero estis pli freŝa, ĉe la nokto preskaŭ malvarma. La iam glorie triumfanta somero, tagposttage, seniĝis je siaj ĉarmoj, kaj melankolie cedis kontraŭ la maldolĉa aŭtuno.

De longe invitite de Lidio, la maljuna notario, uzante la okazon de belvetera tago, estis veturinta promenade ĝis la kastelo.

Li estis ŝatinta la delikatajn manĝaĵojn preparitajn je lia honoro: lia beleta peko estis ja la bonmanĝemo. Kaj nun, sub la ombraĵoj de l' teraso, li ĝuadis la devigatan komplementon de ĉiu bona manĝado: kafo kaj fumado!

Apud li sidiĝis Lidio tute revema. Siaj okuloj vagadis tien kaj ĉi tien laŭlarĝe de l' ravema panoramo vastiĝanta kontraŭ ŝi.

Kvazaŭ li estus diveninta ŝian revon, ridetante, la notario diris:

— Ĉu ne estas domaĝe, kara Lidio, kontraŭ tiel ĉarma naturo havi nenian alian societon ol maljunan notarion?

Tial ke Lidio silentis, li daŭrigis:

— Se mi kuraĝus... mi ne ĝenus min por diri ĉion kion mi pensas...

Lidio mallevis siajn okulojn, ruĝiĝante, sed ankoraŭ silentis...

— Vi scias, kara infanino mia, ke mi vin amas tiom... kiom vian kuzon Oktavo, kaj ke pri nenio mi pli kore priokupas min ol pri via ambaŭa feliĉo... Tiam, kia ĉagreno por mi konstati senĉesan malpacon inter vi. Vi ja estas ambaŭ orfoj kaj devenas de la sama familia tronko. Aliparte, mi ne forgesas, ke viaj gepatroj estis kvazaŭ malamikoj... sed pro kia sensignifa, sengrava motivo! Ĉu vi, almenaŭ, ĝin konas? Eble ne... Viaj du patroj estis kuzoj; dum ĉirkaŭ dekkvin jaroj ili kunposedis komercan firmon, kiu, dank' al iliaj laboremaj klopodoj, ilia bonakardo, rimarkinde prosperis. Malfeliĉe, la politiko intervenis

— la ven^{ne}ema politiko, la malbenita politiko... kaj de ĉi tiu momento estis senĉesaj disputadoj inter ili ĝis la tempo, kiam neevitebla malpaco ilin, fine, disigis. Novaj diskutadoj pri la likvidado de l' firmo pligravigis ilian malakordon... tiom ke... iliaj infanoj mem sin malamamis... kaj tiu bedaŭrinda malamo, tiu skandala malamo postvivis la morton de l' patroj, kaj eĉ ankoraŭ hodiaŭ plenigas la koron de l' infanoj! Ĉu ne?

Rigardante al ŝi, li ekvidis perlajn larmojn, kiuj malsekigis ŝiajn okulojn.

— Ho! ekĝemis ŝi dolore, ho! fidela amiko mia, kompatu al mi... Ni lasu la estintecon... En la paradizo ne estas loko por la malamo. Dio ĉion pacigis, ĉion rebonigis, ĉion pardonis... Sed mi...

— Vi, vi! interrompis vivece, preskaŭ kolere, la maljunulo, vi estas malinda de l'pardono de Dio, se vi ne pardonas, vi mem... malinda!...

— Ĉu vi kredas, ke tio nur dependas de mi? Ĉu mi ne estis ĉiam preta por fari la unuajn paŝojn ĉe la pacigon? Ĉu estas pro mia manko, se mi ne sukcesis? Ni parolu sincere: De mia loĝado ĉi tie, mia kuzo Oktavo sin prezentis nur dufoje...

— La unuan fojon, interrompis denove la notario, vi rifusis lin ricevi. Mi tion tre scias... La duan fojon...

— Mi lin ricevis, daŭrigis Lidio, subite tute ekscitita, kaj ĉu vi ankaŭ scias kiamaniere li agis kontraŭ mi? Same kiel sentaŭgulo! Mi diris la vorton kaj mi ĝin ne reprenos! Ho! li venis, efektive, kaj nenian vorton, eĉ ne unu, li diris al mi krom pri la bovjinoj de Johano! Ĉu tio ne estas skandala?

Si estis ja tremanta pro eksciteco.

— Kviĉe, kviĉe, diris ĝentile la notario. Mi tre bedaŭras ke mi vin kolerigis. Senkulpigu min, mi petas... Aliparte, estas tempe ke mi foriru, ĉar estas baldaŭ la duono de la sepa. Nur lasu min aldiri unu parolon: Mi tre sentas, ke inter vi ambaŭ estas malkompreniĝo... Sed, mi ankaŭ tre, tre sentas, ke unu sola vorto, unu sola ĝesto, unu sola rigardo sufiĉas por ke ambaŭ vi estu, kiel viaj gepatroj en la Paradizo... pacigitaj... rebonigitaj... pardonitaj... kaj... feliĉegaj!... Ĉu vi tion volas?

Si murmuretis respondon... Li ĝin ne klare aŭdis, sed, forirante, li diris al si mem:

— Siaj lipoj eble diris: neniam; sed... certe... ŝia koro kriis: jes, ĉiam, jes!

ĈAPITRO III-A

En l' hospitalo Doktoro Oktavo ĵus estis fininta ĥirurgian operacion, kaj dum la operaciito, palega en siaj bandaĝoj, estis forportita sur portilo, la ĥirurgisto, lavinte siajn manojn, kunrulis nun ŝatindan cigaredon.

Subite la pordo malfermiĝis, kaj servanto enirinte ekkriis:

— Sinjoro Doktoro, veturisto⁴¹ estas ĉe la pordego kaj petegas vin alkuri kiel eble plej rapide al la Blanka Kastelo, kie malfeliĉego okazis al Fraŭl...

Oktavo, ne lasinte al li la eblon fini sian frazon kaj apenaŭ preninte tempon por vestiĝi, estis rapidinta ĉe l' pordon...

— Kio fariĝis? demandis li angoreme al la veturisto.

— Ho! respondis ĉi tiu, kiu, kompreneble, estis Johano, ho ve! nia respektinda mastrino estis vundita de mia bovvido « Paŝa ». La malb'nita bruto ĵetis ŝin teren kaj per pied'goj kaj kornoj furioze ŝin atakegis... Ni sukcesis ŝin liber'gi... Tute ŝvenitan, ni alportis ŝin en l'domon... kaj...

— Galope, galope! ekkriis Oktavo, kaj la ĉevalo vîpita ripetade, kvazaŭ frenezigita, tiel rapidege antaŭeniris, ke post ĉirkaŭ duono da horo ili jam estis haltiĝintaj al la enirejo de l'kastelo.

Nun Oktavo eniras la ĉambron de sia kuzino... Li ekvidas ŝin, tute palan, kvazaŭ mortintan, en ŝia lito, kaj nedirebla angoro premegas lian koron. Sed, forigante sian dolorem konfuzon, li mallaŭtavoĉe diras al la apuda maljuna instruistino:

— Havigu al mi puran akvon, glacien, bandaĝojn kaj tukojn... senprokraste!

Jen, ne plu estas Oktavo, kiu parolas, ordonas, agadas: Estas la nekortuŝebla, egalanima, lerta ĥirurgisto kiu kun sia tuta volo kontraŭbatalas la suferadon, la morton!

Baldaŭ Lidio malfermas la okulojn, ĝemante.

— Vi estas savita, Lidio, ĝentile diras Oktavo; nenio grava ^{okaza} alvenis al vi; post dekkvino vi estos tute bonfarta. Ĉu vi suferas? Diru, ho, diru al mi!

— Mia kapo... tre doloras min... ankaŭ mia brusto... murmuretas ŝi... Sed, kiu parolas al mi? Ĉu estas vi, Oktavo?

— Jes, Lidio, mi estas apud vi...

— Vian manon... mi petas... dankon!

Inter ŝiaj fermitaj palpebroj larmoj perliĝas...

Kiel la Doktoro estis antaŭdirinta, Lidio rapide resaniĝis. Post tri semajnoj ŝi prosperis fari kelkajn paŝojn sur la teraso, sed, ĉar ŝi estis ankoraŭ malforta, ŝi volonte... tre volonte... akceptis la helpon de ŝia savinto.

— Diru, Oktavo, diris ŝi, kiam promene ili estis alveninta apud la pordon de l' brutejo, ni vizitu ĉi tiun kruelegan « Paŝa »; kaj ili eniris.

Paŝa turnis la kapon, kaj skuante sian katenon, direktis ĉe ilin siajn sovaĝajn okulojn.

— Ho, ho! diris Lidio, vi agis kontraŭ mi iom malafable... sed mi ne venĝos min al vi pri tio; kontraŭe mi alportas al vi unu karoton. Kaj, ridetante, ŝi prezentis al la bruto karoton, kiu ĝis tiu momento ŝi estis kaŝinta sub sia manteleto.

Poste, kun ia konfuzo, ŝi reprenis la helpan brakon de Oktavo por reveni hejmen.

Estas superflue diri, ke dum la lastaj okazintaĵoj la koroj de l' gejunuloj ne restis mutaj; kvankam, ambaŭflanke, ili estis evitintaj atente kiun ajn parolon kapablan malkovri iliajn intimajn pensojn, estis evidente, ke profunde de iliaj koroj ĉiu malpaco, ĉiu malkompreniĝo, ĉiu maldolĉo estis for.

Oktavo, konfuzita pro ĝojego, diris al si mem:

— Si estas la mia! kaj li apenaŭ sukcesis malhelpi proklami sian feliĉon face de l' ĉielo kaj tero!

Tamen li, prudente, kontentiĝis konfidi sin al la sindonema notario.

— Fine, rimarkis la maljunulo, la tiel atenditan celon ni, fine, ektuŝas... kiel feliĉa estus via respektinda onklino, tion vidante... Vi efektivigas ŝian plej koran deziron!

— Mia onklino? demandis Oktavo.

— Jes, via onklino! Ĉu vi supozas, ke ŝi redaktis la faman kondiĉon de sia testamento sen ia pripenso, pri ĝiaj eblaj konsekvencoj? Si vin ambaŭ tre konis, kaj ofte diris al mi: La dirita kondiĉo de l' testamento antaŭe kontraŭigos ilin por la batalo... poste ĝi kunigos ilin en paciga kisado; kaj li ekridegis.

— — — — —

Unu vesperon la aŭtuna suno majeste subiris malantaŭe la altan montaron: ĝiaj pintoj, rozkoloritaj bri

lis super la blua vaporo de l' krepusko etendita sur la ebenaĵo. La nokto estis proksima; homoj malfruigitaj returneniris domen.

Tiel faris ankaŭ du gejunuloj, kiuj malrapide alpaŝis ĉe la kastelon, sin tenante per la mano... Ne bezone sin demandi, ĉu ili estas geamantoj... Por la okazo, se oni dubus pri tio, ilia kunparolado forigus baldaŭ ĉian necertecon.

— Amiko mia, diris la junulino, kiam, post la kvinhora teo vi proponis al mi promenadon en la parkon, vi diris al mi, ke vi havas ion gravan por demandi min... Nu, bela sinjoro, via servantino humile atendas...

— Ho! vidu la ruzetinton, kiu mokas min! Mi certe deziris peti eĉ petegi ion de vi, sed, rememortion, kio fariĝis: Ni estis apud la limo de l' arbaro, sub la grandaj kverkoj... ni haltis... kompreneble granda estis mia konfuzo... Mi prenis vian manon... ĝi tremetis kiel la mia... Mia rigardo renkontis la vian... Mi provis paroli. Mi provis vin demandi, ĉu vere vi... Sed mi nur prosperis balbutadi... kaj antaŭ ol mia peto estis eldirita... viaj lipoj per kiso estis respondintaj!

— Ho! la mensogulo! ridante ŝi diris. Estis la viaj, la viaj, kiuj ŝtelis de mi mian konsenton... Ho, la ŝtelisto!

— Poste, daŭrigis li, ni alvenis al la lageto, kaj tie, apud la granda abio (mi nenion forgesis) mi provis, por la dua fojo, vin demandi, ĉu vi... kaj denove mia balbutado estis interrompita de...

— De vi mem, vi tute sola... sinjoro trompantulo! Jes, mi ankaŭ memoras... anstataŭ ol vin konfidi

al via elokventeco, vi kliniĝis al mi, kaj denove kiel rabisto...

— La trian fojon, reprenis li, estis en la florgardeno; kuraĝe mi ekfaris novan provon...

— Sen plu da sukceso! ekkriis ŝi ĝoje, mi tion konfesas... sed vi sola estas responda pri tiu malprospero... ĉu ne?

— Mi ne tre memoras pri tio, malice respondis li. Estas eble... eble... Kio ajn estu, ni fine ekpaŝis domen sen ke mi havis alian okazon klarigi al vi...

— Nu, amiko mia, reprenis ŝi kun voĉo tre dolĉa kaj karesa, ni ne tuj eniru... Vidu kiel ĉarma estas la vespero. La suno subiris... La amika silento de l' luno al ni estas favora... Ankoraŭ unu fojon, provu esprimi al mi tion kion via koro enhavas, kion vi ĝis nun ne sukcesis esprimi... parole...

— Ho, Lidio, Lidio! ekkriis li... kaj... inter liaj brakoj premita, tremante pro amo, ŝi ĝuadis longan silentan respondon...

— Halo! ekkriis subite voĉo, kolere, kiu iras tien? Kaj la geamantoj ekvidis la profilon de Johano, kiu proksimiĝis...

— Ho, Dio min pardon'! reprenis la farmmastro... Estas miaj g'mastroj... Ha! senkulpigu min... Mi trompis min pro l' nokto... Ĉu estas eble... Malbon' al mi! Dio mia!.

Johano, nun apud la gejunuloj, daŭrigis siajn bedaŭrojn, ellasinte sian pipon pro konfuzo.

— Ne ĉagreniĝu, Johano, diris al li Oktavo, mi kontente konstatas, ke vi faras vian noktan patrolon vigle. Cetere, mia fianĉino...

— ... Via fianĉ'no! ekkriis la bonviro. Ho! ĉu tio estas kred'bla? Dio min pardon'! Tiam la honor-indaj g'mastroj baldaŭ edziĝos? Brave! Jen bel'ga afero! ...

Kaj dum la gefianĉoj amuzitaj pri la kampa babilado de l' farmmastro, reeniris la kastelon, Johano reprenis trankvile sian patrolon, murmurante al si mem:

— Bel'ga afero! Taŭgas al l'jun'laro amindumi sub la luno... Mi estas nur malriĉ' laboristo, sed mi iam estis jun' ankaŭ... Mia bon' virino, kiun Dio gardu, scias ion pri tio. Sed, kiel oni diras en l' vilaĝo:

Juneco — lunbrilo
Al ĉiu — laŭ vico.

Kaj, filozofie, li rebruligis sian pipon...

(Februaro 1906)

ESPERANTISTA HOTELO

ESPERANTISTA HOTELO

ESPERANTISTA HOTELO

ESPERANTISTA HOTELO

ĈAPITRO I-A

Vojaĝanto haltanta al la stacio de Nyon, borde de l' lago *Leman* en Svislando, ekvidas apud la fervojo grandegajn afiŝojn portantajn proksimume, la tiean informon:

St Cergues, alteco 1060 metroj super la nivelo de l' maro.

Somera restado — grandegaj arbaroj — senkonkurata aero.

Unuaklasa hotelo — telefono — telegrafo — k. t. p.

Por la okazo, se li dezirus viziti ĉi tiun faman lokon, jen vidiĝas en la korto de l' stacidomo, granda publika veturilo, al kiu kvin fortikaj ĉevaloj estas jungitaj: ĝiaj flavaj radoj kaj flankoj zorge purigitaj, ĝiaj komfortaj sidejoj, la konvenaj uniformoj de l' veturigisto kaj de l' kondukanto, la ŝatebla ŝajno de l' ĉevaloj, kiuj, malpaciencaj forkuri, skuas iliajn sonoriletojn...

ĉio montras atentan priokupon pri la komforto kaj la kontenteco de l' vojaĝantoj.

— Jen, oni ŝargas la nombrajn pakaĵojn sur la imperialon, la poŝtaj sakoĵoj estas lokitaj ŝlosile, ĉiuj vojaĝantoj prenas iliajn sidejojn kaj baldaŭ, kun gaja vipado, la peza veturilo rapide ekmoviĝas sur la larĝa vojo.

Ĝi ruliĝas brue tra la verda kamparo.

Post la ondolinia ebenaĵo de l'lagbordo, tute kovrata de fruktodonaj kulturoj, de fruktarboj, de vinberujoj, meze de kiuj farmoj kaj vilaĝoj montras iliajn familiajn tegmentojn, la veturilo proksimiĝas al la montaro.

La trairita lando fariĝas pli kaj pli neebena; la vegetado ŝanĝiĝas: la vinberujoj ne plu estas vidataj; belegaj nuŝkarboj, verdaj herbejoj plantataj je fruktarboj montras jam pli freŝan zonon.

Mallonga halto en la vilaĝo *Trelex* por la poŝt-servo, ebligas la soifantan vojaĝanton ĝui la ŝatindan blankan vineton de l' lando, dum la spiregantaj ĉevaloj iom ripozas. Poste komencas la rampado de la montaro *Jura*, kiu starigas de l'oriento al l'okcidento siajn arbarajn ondojn.

La vojo, kiel blanka serpento, malvolviĝas tra la plenkreskaj fagaroj, poste atingas la zonon de l' hardikaj abioj. Tie kaj ĉi tie, tra eltranĉo de l'arbaro, oni ekvidas — tre malproksime, tre malsupre — la senliman panoramon de l' ebenlando. Fine, post ankoraŭ unu laĉo, la vojo trafas intermonton, kie troviĝas la vilaĝo *St Cergues*, preskaŭ sur la Svisa-franca limo.

Ĉi tiu malgranda vilaĝo ŝuldas sian prosperecon precipe al la kolonio de fremduloj, kiuj loĝiĝas en ĝi

dum la somero. Tial la gastejoj, loĝantejoj kaj hoteloj ne estas en ĝi malmultaj.

Inter ili unu estas speciale interesa kaj rimarkinda: Estas ja modesta domo, ne diferenciĝanta de aliaj hoteloj escepte pro la stranga surskribo, kiu en oraj literoj elmetiĝas je ĝia fronto:

« ESPERANTISTA HOTELO »

Giaj posedantoj, junaj kaj progresemaĵ geedzoj, estis aliĝintaj antaŭe al Esperantista grupo de *Genève*, kie ambaŭ estis hoteloficistoj. Ellerninte la Zamenhofan lingvon ili decidis laŭ konsiloj de kompetentaj samideanoj lui en *St Cergues* neokupatan hotelon kaj aliigi ĝin kiel loĝantejo tute esperantista, hotelo, en kiu la tuta servantaro same kiel la tuta klientaro devos esti eksklusive esperantistaj.

Estis ja riskema entrepreno, sed dank' al efikema reklamo, dank' al simpatia helpo de iliaj esperantistaj amikoj, ili prosperis tuj de la malfermo de l' domo allogi kelkajn gastojn.

Unue alvenis franca familio konsistanta el maljuna eksgeneralo, ankoraŭ viva, iom kruda, ofte murmuranta kun ŝajna malbonhumoro, sed — interne — bonega, afabla maljunulo, — lia bofilino, grafino de Riaz, mezaĝa vidvino, eminente distinga, — ŝia filino, Eva, ĉarma junulino dekokjara, kiun ambaŭ avo kaj patrino, vete estas eldorlotantaj kaj amegantaj.

Verdire, el la tri familianoj Eva estis la sola fervora Esperantistino; ŝia patrino estis tia nur pro sindono kaj amo al sia infano, sed — senentuziasme.

Rilate al la generalo, li volonte estus malŝparinta siajn plej sonorajn blasfemojn al ĉi tiu malbenita ĵargo-

no, se li estus kuraĝinta kontraŭstari al la karesa voĉo al la allogantaj okuloj de sia nevino...

— Avo kareta mia, diris ŝi ŝerce, ekkriu: Vivu Zamenhof! kaj la maljuna militisto obeeme submetiĝis... kondiĉe ke sia karulinetino lin kisadu...

Estis ankoraŭ du anglaj fraŭlinoj, « The Misses Gordon », literaturistinoj, kies la ĉiujara romano nepre kortuŝigis la senteman klientaron de l'firmo « Tauchnitz ».

Poste ruso, s-ro Kozakoff, suspektata revoluciulo forfluginta el la siberiaj galeroj... kaj pro tio tre simpatia kaj interesa...

Fine germano, s-ro Klaŭspeter, profesoro de filologio en Tübingen, kun oraj okulvitroj kaj larĝa flavruĝa barbo. Cetere, afabla kaj servema al ĉiuj. Lia ĉefa okupado estis filologia verko pri la sufiksoj en Esperanto je la duobla vidpunkto de iliaj komparaj devenoj kaj de ilia ebla perfektigo. Pri la sufikso « ingo » li jam estis skribinta duonan volumon, kio, diris la malica Eva, antaŭvidigas tutan bibliotekon pri ĉi tiu kompatinda esperanta gramatiko, kiu ĝis nun fanferonis loĝiĝi konforte sur unu poŝtkarto!

Li ankaŭ kutimis uzi senmezure kunmetitajn vortojn kaj neniam ŝajnis pli kontenta ol kiam li estis trovinta rimedon por fari unu solan vorton el dekduo.

Precize, ĉi tiu vespero, pro tromalfrueco al la manĝado, li senkulpigis sin dirante:

— Mi perdis mian « dormoĉambropordoŝlosilon », mi serĉis ĝin vane kaj pro tio...

Generala ridegado akceptis tiun miregan vortegon!

— Monpuno, ekkriis f-ino Eva, monpuno, kara Profesoro! La vorto havas pli ol dekdu literojn; vi do

ŝuldas al la estimata societo duonan frankon! Pagu, mi petas, pagu!

Gentile la profesoro elpagis, aldirante:

— De l' tempo, kiam mi, preskaŭ sola, nutras nian monoskatoleton, ĝi kredeble estas sata...

— Efektive, diris s-ro Kozakoff, sed, permesu... mi ankaŭ longe partoprenis al ĝia riĉiĝo. Ĉu mi ne estis paginta multfoje por franca respondo al franca demando de nia respektinda amiko la generalo? ...

F-ino Agnes Gordon intervenis:

— Ĉu la generalo ne kutime parolas france kun siaj najbarinoj s-inoj de Riaz sen ke oni riproĉu al li tian mankon pri la regularo?

— Gesinjoroj! ekdiris f-ino Eva kun komika graveco, permesu al mi kiel Prezidantino de l' Grupo de l' Jura, tie kunigita, senkulpigi la generalon: Estis ja interkonsentita, ke pro lia... bedaŭrinda mallerteco pro lia nekredebla kontraŭstaro al ĉiu progreso... oni toleros, ke li parolu france kun siaj kompatindaj infanoj... sed... nur mallaŭte... ke ĉiufoje, kiam li demandas ion al alia grupano, se li estos respondita france, ambaŭ, demandanto kaj respondanto, estos monpunitaj. Li do elpagis multfoje... Nun, gesinjoroj, ĉar la monskatoleto estas plena, mi proponas al vi, laŭ nia regularo, ke la grupo dediĉu tiun monon al la elspezoj pro manĝeto en arbaro.

— Brave, bravege! ekkriis samvoĉe la grupanoj. Vivu nia ĉarma prezidantino!

Post, do, la manĝado, kiam la gastoj de l'hotelo ĝuadis teon en la salono, la preparaĵoj pri la ekskurso

estis diskutitaj kaj deciditaj. Oni finis la vesperkunvenon farante iom da muziko, poste oni disiĝis por la nokto.

En la vilaĝo la esperantistoj ĉiam estis naskantaj akran scivolon pri ilia stranga parolado.

Kio estas tio? Nova lingvo de nekonata lando? Sed, la elparolantoj estas, kredeble, tre diversnaciaj... Eĉ la servistoj de l'hotelo — ĉiuj honestaj svisoj — ĝin kutime uzas...

En la vendejoj, sur la stratoj, ĉiuflanke, la internacia lingvo elvokis la plej grandan intereson.

Ofte la grupanoj amuziĝis mistifiki homojn de l'vilaĝo aŭ eĉ fremdulojn ilin demandante aŭ respondante nur en esperanto.

Ci tiun tagon, je la kvina, ili estis revenantaj hejmen post ĉarma enarbara promenado.

Apud ili fortika knabo portis en dorskorbo la manĝrestaĵojn, la teleraron, kaj, pinte de longa bastono, grandegan bukedon de kampaj floroj. Ili gaje babiladis kaj kantetis, trairante vojeton en arbaro de centjaraj abioj, kiam ili renkontis sinjoron, kiu, evidente, alpaŝis al ili.

Elegante vestita je blanka flanelo, panama ĉapelo kaj flavaj ŝuoj, li tenis en la mano albumon kaj kolorujon. Lia ŝajno estis juna kaj bonmaniera.

Proksimiĝinte, li salutis, kaj sin turnante al s-ro Kozakoff, kiu marŝis antaŭen:

— Pardonu, sinjoro, diris li france, mi eraris en ĉi tiu arbaro kaj mi tre deziras sciigi pri la vojo al St Cergues.

S-ro Kozakoff, kvankam parolante flue la francan lingvon, kompreneble respondis per la esperanta, aldonante:

— Ĉu vi, eble, ne komprenas tion, kion mi diras?

La nekonatulo, unue muta pro surprizo kaj ĝeno, fine respondis france:

— Ĉu neniuj el vi, gesinjoroj, bonvolas paroli kun mi en mia propra lingvo, la franca?

— Non, nein, no, niet, ne... fiore ekkriis ridante la esperantistoj.

Je ĉi tiu momento la maljuna generalo, antaŭpaŝante:

— Senkulpigu miajn amikojn, diris li france al la junulo. Ili estas neofendemaj sektanoj, kiuj revas renversigi la Babelan turon... Senkulpigu ilin... kaj kompatu al mi... ĉar mi ne komprenas ilin pli bone ol vi... Nu, vi demandas pri la vojo al St Cergues? Bone! Venu kun ni; ni marŝados kune, ĉar ni ankaŭ iras tien.

— Tre volonte, respondis la junulo. Mi tre dankas vin, sinjoro...

— Generalo de Riaz, interrompis la maljunulo. Tre kliniĝinte, la junulo, siavice, sin prezentis:

— Leŭtenanto Robert Le Grand, el la V-a Artileria Regimento en Versailles! Al viaj ordonoj, mia generalo!

— Ĉu eble? Franca oficiro! ekkriis la generalo. Jen agrabla, ĉarma renkonto! Vian manon, juna kamarado mia! Nu, Leŭtenanto, permesu ke mi prezentu vin al Grafino de Riaz, mia bofilino, kaj al sia filino, Eva de Riaz.

Tion farinte li prezentis la leŭtenanton al la aliaj grupanoj, kio fariĝis ĝoje, kaj kun ĝenerala intermanpreniĝo.

Oni eĉ ekparolis france, kompreneble post diligenta permeso de l'prezidantino, kaj tial, ekveninte al St Cergues, amika interkonatiĝo estis jam komencanta.

Ĉar Robert Le Grand estis aŭdanta por la unua fojo, la esperantan paroladon, li ne povis kaŝi sian surprizon kaj sian miregon.

— Vi ankoraŭ pli miros, diris al li f-ino Eva, kiam...

— Haltu! interrompis la generalo, mi ne tute komprenas, Leŭtenanto, tion, kion diras al vi mia petola nevino, sed mi malfidas al ŝi... Leŭtenanto, estu singardema... Timu konspiron kaj armigu viajn bateriojn. La malamiko estas tie, kiu vin embuskade observas... Pro la amo al la franca lingvo...

— Ho, avo kareta! ekkriis f-ino de Riaz, kiel vi kuraĝas tion diri! Trankviliĝu, Sinjoro! Ni nur propagandigas paceme...

— Mi estas, ja, pacifisto, rimarkigis la ruso.

— Rilate al nia afero, mi ankaŭ, diris la germana profesoro.

— Mia fratino kaj mi, aldonis f-ino Lili Gordon, ni estas fidelaj al la kora interkonsento kun Francoj, kompreneble...

Kaj la ŝercadoj, intersekve, daŭris...

Dume, oni estis alveninta al la malgranda placo de l'vilaĝo, kie oni disiĝis post afabla aŭdiaŭo; la leŭtenanto iris sola al sia hotelo; la Esperantistoj, antaŭiritaj de l'knabo stariganta sian bukedon kiel standardon, trafis ilian hotelon.

Vidante Robert Le Grand, rapide foriganta, la generalo murmuretis al si mem :

— Kompatinda Leŭtenanto ! Se vi volas eviti la sorton, kiu minacas al vi, ne estas pli bona rimedo ol se vi rapide forflugos... Sed, kion mi diras?... Forkuri ? Ĉu oficiro reeniras kontraŭ la danĝero ? Neniam ! Antaŭen ! Leŭtenanto, ĉiam antaŭen ! Flirtigu la standardon de l' nevenkebla franca lingvo ! —

ĈAPITRO II-A

La postmorgaŭan tagon, Robert Le Grand iris al la Esperantista hotelo por viziti la generalon. Ĉi tiu ja forestis. Sed la grafino de Riaz kaj ŝia filino ricevis la leŭtenanton en la salono. La kunparolado kompreneble fariĝis en franco.

— Mi konfesas, diris ŝercete la leŭtenanto, ke mi ŝuldas al mia generalo multe da dankeco, ĉar, sen lia helpo liaj amikoj, kaj, eble, vi mem, estus forlasintaj min en la arbaro, mortonta pro malsato, malvarmo kaj angoro... Via troa krueleco...

— Ha, malice diris f-ino Eva, ni neniel celas la morton de l'pekulo... Aliparte, konfesu ankaŭ, Sinjoro, ke ni sukcesis elmontri al vi la utilecon de internacia helpa lingvo!

— Nu, interrompis la grafino, jen mia filino ekrajdanta sian himeron! Ni ambaŭ submetiĝu, Sinjoro!

— Himero? patrino kareta? protestis f-ino Eva. Ĉu estas io pli nediskuteble certa, pli evidente elmont-rita ol Esperanto, ĝiaj nunaj venkoj, ĝia baldaŭa fina triumfo? Ne ekzistas tiel malsprita homo, ke li povas dubi pri tio!

— Bonvolu konstati, Fraŭlino, rimarkigis Robert Le Grand, ke mi tute ne kontraŭbatalas Esperanton. Kontraŭe mi tiel estimas ĝian utilecon, ke mi proponas

al mi, tuj de mia reveno en Francandon, ĝin eklerni!
Precize estas Esperantista grupo en Versailles...

— Brave! respondis f-ino de Riaz. Sed, kial, mi petas, kial prokrasti vian studadon? Post ĉirkaŭ unu semajno tie en St Cergues, vi povos ellerni la lingvon, ĝin legi, skribi kaj paroli. Profitu la oportuno^{kiu} vi havas, aliĝante al la Jura grupo!

— Estus por mi, reprenis Robert Le Grand, plezuro, se mi povus esperi...

— Bravege! ekkriis f-ino Eva, vive aplaŭdante... Al via baldaŭa baptado, Sinjoro!

Ĉi tiun momenton la generalo, kiu ĵus revenis de sia postmanĝada promenado, eniris la salonon.

— Avo karega mia, diris f-ino Eva, venu, venu rapide... Jen mi prezentas al Via Generala Moŝto novan adepton, novan samideanon, novan membron de l' Jura Grupo — la Leŭtenanto^o Robert Le Grand!

La generalo rigardis ambaŭ gejunulojn kun reva atento, poste, kvazaŭ ŝerce:

— Juna kamarado mia, mi nur esperas, ke vi ne kapitulacis senkondiĉe, kaj ke savita estas la honoro!

— Mia generalo, estas al Francino ke mi donis mian glavon, respondis gaje la leŭtenanto.

— Des pli bone! reprenis la generalo ridegante, kaj nun ni forlasu, mi petegas, la esperantan turmenton!

Kaj oni babiladis pri aliaj aferoj: la ĉarmoj de l' alta monto, la fareblaj ekskursoj, la historietoj pri la fremduloj estantaj en St Cergues... sciigoj pri Versailles, kie la de Riaz kutimis loĝadi dum la aŭtuno... Paris!... la novaj libroj, la revuoj, la teatro, la militistaro... k. t. p.

La generalo estis koninta la patron de Robert Le Grand, kolonelo de kavalerio, glore mortigita sur kampbatalo. Tiam, kiam Robert Le Grand foriris, ŝajnis al ili, ke ili estas jam malnovaj amikoj.

— — — — —

La solena akcepto de Robert Le Grand kiel ano de l' grupo, fariĝis post kelkaj tagoj dum kiuj li estis eklerninta klopode la « Fundamenton de Esperanto ». Ĉiumatene li iris ĉe siajn estontajn kolegojn, kaj, jen kun tiu, jen kun ĉi tiu li provis paroli esperante. Kompreneble, el ĉiuj bonvolaj geprofesoroj la plej ŝatata de la lernanto estis f-ino Eva, kiu pro memestimo ne ŝparis siajn penadojn...

— Nu, Sinjoro Leŭtenanto, diris ŝi kun mikso da severeco kaj petoleco, via elparolado est^uas, kompare, aprobinda, se nur vi pli zorge apog^uas sur la antaŭlastaⁿ silab^o: la internacieco de l'esperantista parolado dependas de tio! Kiam ĵ^uni diras por ekzemplo: « Mi volasse » vi estas tute riproĉinda. Estu do pli atentema! Nu, diru al mi parkere: « En la mondoⁿ »... Bone... apogu... apogu!...

Okaze de sia aliĝo al la Ĵura grupo, Robert Le Grand estis invitita al vespermanĝo, kiun vivigis la plej sincera amikeco. Multaj toastoĵ konkuris je fantazio kaj spriteco; poste oni kuniĝis en la salono por la semajna kunsido de l' grupo.

Dume la maljuna generalo, laŭkutime, eliris en la ĝardenon por ĝui cigaron.

— Leŭtenanto, diris li, alvokante Robert Le Grand, ne forgesu vian generalon... kaj vian... cigaredon!

La nokto proksimiĝis. Ĝia freŝa spirado, elblovanta el la gorgoj de l' monto, karese ekdormigis la lacan tagon... En la kvieta ripozo de l' vivo, nenia bruo aŭdiĝis... kiam, dolĉe, el la proksima arbareto, najtingalo ekĝemetis sian sopirantan kantilenon...

Robert, nature tre artistema, estus volonte forlasinta sin al tia mistera kaj pacema impresio, se la generalo, tre prozeme, ne estis deturninta lin ĉe plej vulgaraj priokupoj: Baldaŭ ili ambaŭ estis diskutantaj gravajn demandojn pri novaj pafilegoj, balistikaj problemoj, senfuma pulvo... k. t. p. ĝis la momento, kiam viva ina voĉo tra la fenestro de l' salono ilin alvokis:

— Halo! Sinjoroj! La kunsido estas jam de longe komencita... Rapidu, mi petas...

Efektive, la kunveno estis jam komencata: Apud tablo, kovrita je verda tapiŝo, profesoro Klaŭspeter estis leganta doktore manuskripton pri nova afikso devigata por esprimi la plej delikatajn nuancojn de l' penso: laŭ tio, se oni metos ĝin antaŭ, meze aŭ post la radikoj, ĝi esprimos la deziron kontrolatan per la saĝo, la saĝon ekscitatan per la deziro, aŭ ankaŭ la du emojn unuigitajn harmonie...

La legado daŭris tiel interesa kiel... unutona. Fine ĝenerala aplaŭdado ricevis la finan frazon.

— Kaj, pri la nomo de l' nova afikso? demandis f-ino Lili Gordon.

— Estos la temo de dua raporto, grave respondis la profesoro.

Poste s-ro Kozakoff prenis la lokon de l' profesoro apud la verda tapiŝo.

— Geamikoj, diris li, la demando pri la afiksoj estas kredeble tre interesa... Sed, kiom pli grava estas la demando pri la prepozicioj! Ni mankas je prepo-

zicioj!... Ni estas bedaŭrinde malriĉaj je prepozicioj!...

Kaj li daŭrigis sian paroladon tiel varme kaj petege kiel se sia tuta bonfarto kaj feliĉo dependus de unu aŭ du pluaj prepozicioj.

La sukceso de ĉi tiu raporto estis kompare... duba. Tamen oni aplaŭdis — pro ĝentileco. Neniu estanta preta por diskuti pri ĝi, f-ino Eva kun ŝajna seriozeco diris:

— Kvankam tre ŝatinte la rimarkindan verkon de nia klera kolego, mi petas permeson kontraŭmeti mal-similan... eble eĉ... strangan solvon: Mi do proponas, ke — de nun — ni forigu senkompatate ĉiujn prepoziciojn... krom... la prepozicio *Je*... ĉar mi pretendas, ke ĝi tute sufiĉas por ĉiuj okazoj... kiuj ajn diversaj ili estos!...

— Murmureto de nekredebleco ^{*akceptis*} ~~ricevis~~ ĉi tiun paradokson.

— Aŭskultu, reprenis f-ino Eva, ĉi tiun ekzemplon:

Sinjoro Korv' *je* arbo sidante
Je sia beko tenis fromaĝon.
Je l'odoro vulp' allogite
Tiele *je* li parolis...

Ĝenerala ridado interrompis la parolantaron.

— Petoleta ŝerculineto, diris f-ino Lili Gordon, estas troa... do, nenia pruvo! Sed, ĉar inter la du proponoj estas por ni kruele fari elekton, mi petas — konsente kun mia fratino — ke la demando estu rezervata por posta debato.

La grupanoj, unuvoĉe jesinte, f-ino Agnes, siavice, legis raporton pri la jena demando:

— « Pri la esperanta traduko de geografiaj terminoj kaj propraj nomoj ». — Jam de longe, diris ŝi, ĉi tiu demando estas okazo de senfinaj diskutadoj inter ni:

Unuj diras, kun ŝajna praveco, ke *Parizo* tute ne estas *Paris*, ke *Bulonjo* ne estas *Boulogne*, same kiel *Versaj* ne estas *Versailles*. Propraj vortoj ja havas sian specialan literan fizionomion, kiel iaj objektoj, kaj neniu rajtas ĝin ŝanĝi. Do, fonetika ortografio neniel taŭgas por propraj nomoj. Ili ankaŭ rimarkigas, ke se oni metas sukeron en *ujon* definitan por tio, oni pravas uzi la vorton *sukerujo*. Sed, diris ili, tial, ke oni ne povas, kredeble similigi landon al ujo, — *Franclando* ne estas Francujo. Cetere, je l' vidpunkto de l' eleganteco, la vorto *ujo* estas kritikebla... almenaŭ por franca orelo... ĝi do estas uzota kiel eble plej malofte. Ili, por ekzemplo, malaprobas la vorton *pomujo* kaj preferas *pomarbo*.

Sekve ili proponas, ke, de nun, ni diros:

Paris estas en Franclando — London en Englando.

Genf aŭ Geneve (laŭvole) estas en Svislando k. t. p.

Senrezerve mi samopinias kiel ili.

Ĉi tiu raporto elvokis signojn de malsamaj opinioj. La kunsido ekfariĝis dissentema.

Sed la prezidantino intervenis, dirante:

— Ĉu iu el vi deziras diskuti pri la raporto de f-ino Agnes?

— Mi petas permeson, diris s-ro Kozakoff, fari nur unu rimarkon:

Se ni celas proponi al la esperantistaro ian reformon, jen estas, laŭ mi, la plej ĝusta kaj logika regulo proponota:

Franco, Ruso = France, Russie.

Francano, Rusano = un Français, un Russe.

Francanino, Rusanino = un Française, une Russe.

Francaj kaj rusaj soldatoj = des soldats français et russes.

Mi diris!

— Mi nur deziras, diris profesoro Klaŭspeter, rimarkigi, ke estas ĉiam danĝere ŝanĝi kiel ajn malmulte la regulojn definitajn de la aŭtoro mem de Esperanto. *Li speciale diras: « La fundamento de nia lingvo devas resti netuŝebla »...*

— Kompreneble, interrompis la profesoro, sed, li mem aldiras: « ... ĝis la momento, kiam aŭtoritata centra institucio decidos... »

— *Pligrandigi (neniam ŝanĝi!)* siavice interrompis f-ino Lili, *la ĝisnunan fundamenton...*

— Brave! ekkriis la prezidantino, mi vin tute aprobas, kara amikino. — Konklude, mi proponas al vi voĉdoni pri la ŝanĝoj proponitaj de niaj kolegoj, f-ino Gordon kaj s-ro Kozakoff.

— Mi proponas al vi, grave diris profesoro K'laŭspeter, la sekvantan decidon:

« La Esperantista grupo de l' Jura, unuanime tre konvinkata pri la utileco de ia logika reformo rilate al la propraj nomoj kaj geografikaj terminoj en Esperanto, — sed — aliparte — ne kuraĝanta kontraŭstarigi ian ŝanĝon al la netuŝebla fundamento de Esperanto... fermas la protokolon kaj sin rekomendas al la... Dio de l'kompatoj!

Brua kaj gaja aplaŭdo ricevis ĉi tiun proponon, kiu tial estis akceptita.

La kunsido estis finita. Oni faris ankoraŭ iom da muziko, trinkante teon. Poste estis surprizo:

Fraŭlino de Riaz, je la nomo de ŝia patrino, prezentis al la grupo belegan silkan esperantan standardon kun la verda stelo, kaŝete broditan de la grafino. Ĉiuj korege dankis ŝin. Sed s-ro Kozakoff ekkriinte: — Campanon! Campanon! por la baptado de l' standardo! oni entuziasme aplaŭdis.

— Estos ja duobla baptofesto, rimarkigis la profesoro, ĉar se la Jura grupo ĝojiĝas kaj gloriĝas pri sia triumfema standardo, ĝi ankaŭ ĝojiĝas kaj fieriĝas pri sia nova adepto, la simpatia leŭtenanto Robert Le Grand!

La eksplodbruo de l' korkoj, kiel salvo de bombardiloj salutis ĉi tiun esprimon de l' unuanima sento.

ĈAPITRO III-A

De tiu tago Robert Le Grand havis nur unu deziron devenantan tiom de sia esperantista fervoreco, kiom de sia inklino al sia profesorino, nome loĝiĝi en la Esperantista hotelo. Tre diskrete kaj diplomate li prosperis inspiri al s-ro Kozakoff la iniciaton de ĉi tiu projekto, kiu baldaŭ estis aprobita de ĉiuj. La generalo, precipe, ĝin akceptis entuziasme. Rilate al s-inoj de Riaz, ili eĉ ne pensis kontraŭstari al tiel komprenebla deziro. Estis ja la plej taŭga rimedo por rapide el-lerni la esperantan paroladon. Post ĉirkaŭ du semajnoj la leŭtenanto povos paroli tiel facile kiel la aliaj grupanoj. Krei esperantulon post tiel mallonga tempo! Kia triomfo por la afero! Kia sukceso por la hotelo! Tiam la motivoj pri la lingvo kaŝis... la aliajn, kaj Robert Le Grand loĝiĝis en la tiel avide dezirita hejmo. Li tamen eraris, kiam li pensis, ke neniu estis suspektinta sian inklinton al Eva de Riaz.

Kiel ajn zorge kaŝita, ĉi tiu sento elvokis la viglan sagacecon de l'f-inoj Gordon. Kutimigitaj al la observado kaj l'analizo de l'homaj pasioj, ili ĉiam ekrevis pri neeldonitaj aventuroj. Kiel ĉasistinoj embuske ~~ade~~ observantaj profite man kaptajn, ili estis observintaj la leŭtenanton, kaj jam diskutis pri la plej bon-gustaj rimedoj por lin pretigi laŭ la « Taŭchnitz » modo.

Estas je duona horo da marŝado de St Cergues, paŝtejo apud la limo de l'arbaroj, meze de kiu stariĝas kelkaj grandegaj abioj. Ĉi tiuj centjaraj gigantuloj de l'Ĵura, nomataj « Gogans », estas famaj tra la tuta lando. Iliaj tr^uonkoj, larĝaj kiel turoj, dividiĝas, je kelkaj metroj super la tero, en kvar aŭ pluaj aliaj rektaj tr^uonkoj, kies branĉoj ŝirmas larĝan spacon da herbejo.

Sidante sub unu « Gogan », f-inoj Gordon ĝuadis ĝian freŝan kaj parfumitan ombron, dum supre, interne de l'altega verda piramido mil birdoj kantete pepadis.

— Diru al mi, karulino, diris f-ino Lili, ĉu vi havas vian notlibreton? Bone! Jen la mia. Nu, ni interŝanĝu niajn impresojn: Unue mi rimarkis, ke de sia loĝado en nia hotelo s-ro Robert Le Grand eliras promeni ĉiutage kun... Eva! Bone! Verdire, li ŝajnigas — iom hipokrite — akompani nur la generalon; sed, jen pro unu preteksto, jen pro alia, li ĉiam prosperas forlogi Eva.

— Ha, fratineto, interrompis f-ino Agnes, la motivo estas verŝajne tre aprobinda: estas la esperanta kunparolado!

— Ho ve! ekkriis ridante f-ino Lili, Esperanto! Kiom da krimoj oni faras je cia nomo! — Plie mi ankaŭ notis, ke hieraŭ, dum la vesperteo, li proksimiĝis je la grafino, kaj, (ĉu tio estas sensignifa?) li tenis la lanan fadenaron dum ŝi ĝin kunvolvigis... la flatemulo!

— Li ŝanĝis trifoje je kravato hieraŭ, reprenis f-ino Agnes. Li vestiĝas ĉiuvespere tute ceremonie, kun floro en la butontruo! — Tamen pri tio mi ne riproĉas al li, ĉar pri ni ankaŭ tio estas bonmaniera. Sed...

— Sed resume, diris f-ino Lili, ni nur rikoltis malgravajn dokumentojn... Apenaŭ povos ni, dank'

al ili, redakti unu solan ĉapitron... aŭ du... Estas taŭge, ke ia subita sensacia aventuro ekvekos la intereson de l'leganto. Kio?... mi ne scias ankoraŭ... konkuranto?... duelo?... anonimaj leteroj?... Ĉio tio estas ja komuna, eluzita... Estas necese, ke ni ellaboru mirindajn okazaĵojn... Ĉu ne?

Kaj la du kunlaborantinoj daŭrigis la diskutadon pri iliaj literaturaj projektoj.

— — — — —

Je l' vesperteo, kiun oni prenis sur la teraso pro la varmeta vetero, s-ro profesoro Klaŭspeter sciigis siajn amikojn, ke lia libertempo estanta baldaŭ forigita, laŭ devos forveturi post tri tagoj.

— Estos ja por mi sincera ĉagreno forlasi tiel agrablan societon, aldonis li, sed mi neniam forgesos la grupon de l'Jura. Laŭ nia interpromeso mi esperas ke ni restos per korespondado en amika interrilato, ĝis nia revido la proksiman jaron.

Ĉiuj bedaŭris, ke la grupo estas perdonta tiel afablan kaj kleran kolegon. Aliparte, oni sin priokupis pri la baldaŭaj alvenantoj, kiuj, diris la hotelisto, estas sveda sinjorino kun ŝia filino, bulgara kuracisto kun edzino, kaj tri junuloj, liceanoj el Paris — ĉiuj alilandaj esperantistoj dezirantaj ellerni rapide kaj akurate la esperantan elparoladon, vivante en societo, tute kaj eksklusive esperantista.

Antaŭ ol delasi la profesoron, estis decidita, ke granda ekskurso estas farota ĝis la supraĵo de l'*Dole* — la plej alta monto de l'Jura, apud St Cergues. Kaj la barometroj estantaj favora, oni elektis la morgaŭan tagon.

Oni foriris frumatene. Jam je la kvina la sinjoroj krom la generalo, estis piedirintaj; poste, ĉe la sepa, la sinjorinoj, akompanataj de li, forveturis.

La vetero estis kiel eble plej dezirinda: Estis ankoraŭ freŝe: gutetoj da roso perliĝis sur la foliaro; la suno, jam varma, enspiris la diafanan nubelon naĝantan sur la herbejoj.

Post la eliro el la vilaĝo, la vojo, iom post iom supreniras ĝis la supraĵo de l' intermonto, inter arbaroj kaj paŝtejoj. Tie kaj ĉi tie jen bovinaroj, kies sonoriletoj akcentigas la idilian harmonion de ĉi tiuj pacemaj kamparoj.

Poste la veturilo forlasis la larĝan vojon kaj eniris tre ŝtonplenan krutegan ekskuantan vojeton, kiu, tra abiaroj kaj herbejoj, supreniras serpente la flankon de l' monto. Sed la veturilo estis nerompebla, la ĉevalo fortika, tiel ke, malgraŭ la plej malkomforta skuegado, post du horoj oni alvenis al granda paŝtejo ĉirkaŭata de malaltaj muroj de naturaj ŝtonoj. Oni ĝin nomas la *Cuvaloup*.

Grupoj da abioj dissemitaj meze de verda paŝtejo similigas ĝin al bela parko. La sonorilaro de ĉirkaŭ 200 bovinoj diverse felkolorataj, sin paŝtantaj tra la nutremaj herbejoj, kie la flavaj gentiano, la purpura digitalo kaj mil aliaj kamparaj floroj miksas iliajn helajn nuancojn, faras impreson de dolĉa kaj donplena kampvivo.

Kiel plaĉema kontrasto kun la sovaĝaj arbaroj ĵus trairitaj kaj kun la ŝtona supraĵo de l' Dole, kiu tre proksime, starigas sian nudan kapon!

Malferminte barikadon, oni antaŭeniris, kaj baldaŭ apud arbareto oni trovis la lignadomon kun ĝia plata tegmento ŝargita je ŝtonoj.

— Halo! ekkriis Eva de Riaz. Jen niaj amikoj apud la fromaĝejo! Ni rapidu!... Kaj stariĝinte, ŝi svingis sian naztukon.

Sed jam la piedirintaj turistoj estis kurantaj renkonte al la veturantoj; post du minutoj ĉiuj estis kunigataj kaj interŝanĝantaj gaje kaj brue siajn impresojn.

Ankoraŭ kelkaj paŝoj, kaj oni haltis ĉe la l'gna-domo... Dum la veturigisto maljungis sian ĉevalon kaj elpakis la provizaĵojn, la grupanoj vizitis la brutejon, kaj la fromaĝejon. Nuntempe la bovinoj estis en la paŝtejo, kie ili, tage kaj nokte, sin paŝtas; sed dum la varmo de l' mezotago oni enkondukas ilin en la brutejon por ilin ŝirmi kontraŭ la pikado de l' muŝoj.

Al la fromaĝejo oni ĵus estis malpleniganta grandegan kupran kaldronon enhavantan centojn da litroj da lakto kuirita kaj kazeiĝinta. Oni metis ĝin en rondformajn elgutigilojn. La preparaĵo de unu el ĉi tiuj mondfamaj svisaj fromaĝoj tiel fariĝis antaŭ la mirantaj vizitantoj.

Fine estis la momento de l'manĝado!

Sur blanka tuko etendita sur l' herbaro, ombre de granda abio, Eva metis, intermiksite, panon, ovojn, kolbason, buteron, pasteĉon, saladon da legumoj, fruktojn, fromaĝon, trinkaĵon k. t. p.; poste la tuta societo prenis lokon ĉirkaŭ la kampa festeno.

— Gesinjoroj, diris la profesoro, al ĉiuj mi deziras bonapetiton, bonfarton kaj bonhumoron! Kaj nun, ... atake!

La atako de l' provizaĵoj estis ja fortika; la viva aero de l' altaĵo, la longa marŝado, la strangeeco de l' manĝejo, la ĝenerala gajeco... ĉio estis stimulantaj forkaj kaj glasojn.

Ĉe la deserto, s-ro Kozakoff, stariĝinte, iris al la veturilo kaj tuj revenis portanta du botelojn arĝente kapuĉitajn...

— Estas mia surprizo, ekkriis li, devigata por la toasto! Kaj verŝinte la ŝaŭmantan vinon en la glasojn:

— Karaj geamikoj, diris li, mi petas vin levi kaj malplenigi viajn glasojn je l' honoro de nia *majstro* — la genia kreinto de l'internacia lingvo: Zamenhof! Li havu la feliĉon ĉeesti ĉe la fina tutmonda tri^umf^o de sia afero!

Tondraj aplaŭdoj salutis ĉi tiujn parolojn kun la krioj: Vivu Zamenhof!

— Miavice, diris la profesoro, mi proponas al vi trinki je l' honoro de l' diversaj nacioj ĉi tie reprezentataj. Kiel ajn diversaj estas iliaj emoj kaj ambicioj, kiel ajn nombraj estas la motivoj de malkompreniĝo inter ili — jen estas neŭtra kampo, kie ili ĉiam povas sin renkonti en pacema frateco! Bonvolu la verda stelo pli kaj pli ilin kunigi, same kiel ĝi estas, ĉi tie, kuniganta nin unukore!

Novaj kaj repetitaj aplaŭdoj sekvis.

Poste Robert Le Grand stariĝis kaj, iom konfuza, tiele parolis:

— Gesinjoroj! Kvankam tre mallerta en esperanto, mi deziras toasti al la sinjorinoj tie estantaj. Mi estas certa, ke mi esprimas la ĝeneralan senton dirante, ke dank' al ilia afabla kunestado, ĉio ĉi tie ŝajnas al ni pli bona, pli bela kaj pli... aminda!

Ĉi tiun fojon la maljuna abio mem ektremis pro la bruego de l'aplaŭdo!

Sed f-ino Lili, kliniĝante al sia fratino, diris mallaŭte:

— ... Laŭvola traduko: dank' al vi, ĉarma Eva, ĉio ŝajnas al mi pli aminda... Ĉu ne? Ni notu ĉi tiun senartifikan konfeson. Tamen, laŭ mi, li procedas iom tro rapide...

— Eble, rimarkigis f-ino Agnes, sed kion fari? Li ja estas juna. ..franca... kaj militisto!...

ĈAPITRO IV-A

Tuj post la kafo oni dicides viziti la supraĵon de l' Dole. Duona horo da rampado, eĉ sur kruta kaj glitiga deklivo neniun timigis; tiel la sinjorinoj kuniĝis kun la turistoj. Sed la marŝado estis malfacila kaj laciganta, jen sur ŝtonplena tavolo, jen sur glitiga herbaro, tiel ke nombraj estis la faletoj. La viroj, kompreneble, helpis iliajn kunulinojn tiel diligente kiel fervore.

Fine oni atingis la supraĵon.

Tiel mireginda estas de tie la vidaĵo, ke ĉiu laciĝo estis tuj forgesita.

Unuflanke la montaro leviĝas progrese ĉe la malproksimaj francaj ebenaĵoj; aliflanke, ĝi krute elfalas sur la svisaj kamparoj. Super la dubebluaĵo de l' horizonto stariĝas la brilegantaj pintoj de l' neĝaj alparoj.

Same kiel riĉkolorita mozaiko, kuŝas la senlima ebenlando kun ĝiaj rikoltplenaj kamparoj kaj fruktarbaroj, ĝiaj riveroj, vilaĝoj, farmdomoj, kasteloj... kaj meze de ĉi tiu Edeno, la poeta *Leman* ripozas en sia safira konkego.

Kia grandeco! Kia raveco!

—Nedirebla kortuŝeco silentigis ĉiujn.

Dume en la notlibretoj de l'f-inoj Gordon la laboremaj kraĵonoj kuris... kuris...

— Ĉu vi notis, fratineto, diris f-ino Agnes, ke la leŭtenanto ne deturnis siajn okulojn de f-ino Eva... Eva sola?... ke li apenaŭ — distrákte — ekrigardis al la *Mont-Blanc*? Ĉu li pretendus tion nei?

— He, he... diris je tiu momento s-ro Kozakoff, karaj fraŭlinoj, ĉu via literatura fervoro estas tia, ke ĝi malebligas vin seniĝi je viaj notlibretoj? La *Mont-Blanc* estas ja tre vidinda... Ĉu ne?

Iom ruĝiĝante, f-inoj Gordon sin rigardis...

— Ni estu atentemaj, diris f-ino Lili al sia fratino, ĉar s-ro Kozakoff nin suspekta observas.

— Mi timas, rimarkigis Robert Le Grand, ke ni havos fulmotondron hodiaŭ vespere. Estus, kredeble, prudente, ke ni pripensos pri la reveno...

Efektive la aero, peza pro elektro, impresis tede la nervaron. Nigraj nuboj amasiĝis je l' sudo; intertempe varmaj turnventoj ekmuĝis, poste funebra silento denove falis el la ĉielo.

Akcipitro, altefluganta, rapidis ĉe la ŝirmantan arbaron.

— Vidu ĉi tiun birdon, diris la profesoro, ĝi montras al ni tion, kion ni havas por fari, nome reveni al la lignadomo kiel eble plej rapide. Kaj la malsuprenrampado komencis.

Estis tempe trafi rifuĝejon: Nun la ventego furioze kriegis; la suno malaperis; ĉiuminute palega lumeco heligis la ĉielon nun ŝarĝitan je minacantaj nuboj. Blindigante... Vilmoj zigzage trafendis ĉi tiun krepuskan ŝajnon kaj senpere la bruega kraketado de l' tondro tremetigis la teron. Jam kelkaj dikaj gutoj da pluvo estis ekfalantaj, kiam la forkurantoj trafis la lignadomon.

— Mi tre sciis, diris la profesoro, ke en la montaro la fulmotondroj estas tiel subitaj kiel gravaj; sed hodiaŭ prosperis al mi kontroli la realecon de ĉi tiu sciigo. Kia bruegado! Kia flamigado!

Sub la gastama tegmento oni kuniĝis ĉirkaŭ fajro ekbruligita en la larĝa kameno. La paŝtistoj estis for por rekonduki al la brutejo la terurigitajn bovinojn, kies blekado akceptis ĉiun eksplodbruon de l'tondro.

Iom revarmiĝinte, f-inoj Gordon, la profesoro kaj s-ro Kozakoff estis elirintaj sur la sojlon de l'lignadomo por rigardadi la rekolektadon de l' bestoj, dum la aliaj turistoj restis apud la fajrejo.

— Patrineto, diris ĝentile Eva, ĉu vi estas laca?

— Tute ne, karulineto, respondis la grafino. Sed mi priokupas min pri via avo...

— Mi, mi, interrompis la generalo, mi fartas kiel anĝelo en la paradizo! Ĉu estas pli aminda muziko ol tiu de bela bombardado? La lastan fojon, kiam mi ĝin ĝuadis... ho ve... ho ve...

Kaj li fariĝis tute revema...

Dume Robert Le Grand, preninte sian albumon, skizis la figuraĵon de l' grandega kaldrono pendita per kateneno super la fajrejo, de l'siteloj, de l'kuvetoj kaj de la tuta ilaro de l'fromiĝigado. Kompreneble sur la skizo... viva imago havis sian lokon... Li estis tiel okupata pri sia verko, ke li ne vidis la generalon, kiu, poste lia dorso observis la progresadon de l'desegnaĵo.

— Brave, kamarado mia! ekkriis li. Se vi manumas la glavon tiel bone kiel la krajonon — des pli bone! Jen la simileco de nia kara Eva estas perfekta!

Kiel kaptita ŝtelisto Robert Le Grand, tre embarasata, provis kaŝi sian albumon — sed, vane. Jam Eva tuj stariĝinte kaptis ĝin malgraŭ liaj petegoj, dirante:

— Vi permesas? Ĉu ne?... nur unu ekrigardo...

Ho, kion estus dirintaj f-inoj Gordon, se ili estus vidintaj tion, kio nun ruĝigis la konfuzitan Eva! Preskaŭ sur ĉiu paĝo, jen tra la kamparo, jen en la vilaĝo, jen sur la teraso de l' hotelo, ĉiam, ĉie... Eva!

— Dankon! diris ŝi seke al la leŭtenanto. Jen via albumo... ĝi povus esti plu interesa...

Li reprenis ĝin, kaj balbutinte malklarajn vortojn, li foriris, ŝajne por observi la pluvegon, kiu nune, estis falanta rivere.

Nun la eblaj sekvoj de l' okazaĵo aperis al li, tiaj gravaj kiaj ili estas. Sen ia dubo f-ino Eva rakontis ĉion al la grafino. Ĉu li iam kuraĝos sin montri antaŭ ili post tia skandala maldelikateco?...

Longe li pripensis pri sia bedaurinda situacio dum la fulmotondro iom post iom kvietiĝis.

Iam la pluvo estis ĉesinta. Gaja suno nun ridetis al la tero kaj sekigis ĝiajn larmojn. Tre malproksime la tondro forfluganta aŭdigis ankoraŭ kelkajn sendanĝerajn murmurojn.

La leŭtenanto daŭrigis sian solan meditadon, kiam la generalo alpaŝinte al li:

— Leŭtenanto, diris li, kion vi dirus pri bona cigaro por fumi kun mi, atendante la momenton de l' forveturo?...

— Al viaj ordonoj, mia generalo, respondis Robert, kaj ili ambaŭ forpaŝis.

— Nu, reprenis la generalo, mi ne kaŝos al vi, Leŭtenanto, ke s-inoj de Riaz konsideras vian agadon kiel tre riproĉindan... Malbenita albumo!... Aliparte mi konfesas, ke mi ankaŭ iamaniere estas kulpa... Sen mia rimarko pri via skizaĵo nenio estus okazinta! De tio venis ĉiu malbono! Kaj nun... kion fari?...

— Mia generalo, respondis la leŭtenanto, mi tre tre respektame petas vin akcepti kaj transdoni al s-inoj de Riaz la esprimon de mia tre sincera bedaŭro pri mia senprudenta konduko... Mi vidas mian kulpon. Mi mi vidas ankoraŭ plu ĝiajn malgajajn konsekvencojn por mi... L'albumon mi detruigos... Mi mem malaperos... Adiaŭ, mia generalo... mi neniam forgesos vian afablecon kontraŭ mi... Adiaŭ... Adiaŭ!...

Li jam estis ekforiranta.

— Haltu! ekkriis la generalo, haltu! Ĉu vi estas malsaĝa? Kial foriri?

— Kial? diris Robert kun tremetanta voĉo, kial? Ho, mia generalo... bonvolu aŭskulti kompate mian konfeson... Mi devas foriri, ĉar malgraŭ mia volo, la sento, kiun mi ĝis nun tiel ĵaluze kaŝis profunde de mia koro, estas nun malkovrita! Mi neniam kuraĝos revidi fraŭlinon Eva. Kaj tamen, tamen mi estus dezirinta ŝin petegi pardonon al mi...

La generalo furioze mordetis sian cigaron. Post unu silento:

— Bone, diris li kun graveco. Vi deziras peti ŝin, ke ŝi pardonu al vi... Mi do transdonos al ŝi vian peton... Atendu mian tujan revenon.

Dume Robert, tute ĉagrenigita, estis jam pripensanta pri sia baldaŭa forveturo al Versailles...

Post kvarono da horo la generalo revenis.

— Venu, kamarado mia, diris li, oni atendas viajn klarigojn. Estu singardema!

La de Riaz familio estis kunigita en la fromaĝejo, apud la granda kaldrono. La graveco de l' cirkonstancoj kaj de l' personoj kontrastis ja kun la kampa vulgareco de l' ĉirkaŭaĵoj.

Eva malevis la palprebojn; ŝi estis iom pala.

La generalo, sin tenante ĉe la grafino, ekdiris:

— Amikino mia, mia juna kamarado kaj mi, ni estas ambaŭ tre ĉagrenigitaj pri... pri mia... mia bedaŭrinda nesingardemo. Mi diras intence « pri mia », ĉar, se mi estus silentiĝinta pri tio, kion mi ekvidis en la albumo, nenio estus okazinta. Mi do estas sola kulpa! — Robert Le Grand tamen konfesas, ke li ne rajtis ek-kapti senpermeso la vizaĝon de nia kara nevino. Li petas vin ĝin repreni... kaj pardonu al li.

Dum ĉi tiu parolado Eva ŝajnis tute serioza; sed vidante la kompatindan mienon de l'leŭtenanto, malica rideto aperis al la anguloj de ŝia buŝo.

— Nu, sinjoro Le Grand, diris la grafino, vi povas ja per elastagumo forigi ĉiun memoron pri tiu sen-signifa okazo, kiu, cetere, ne havis aliajn ĉeestantojn ol ni...

— Tre bone, reprenis la generalo. La elasta gumo estu nia savonto kaj ebligu la leŭtenanton daŭrigi siajn esperantistajn disertaciojn! Vivu l' armeo!

• Ĉiuj ridis, kaj tiel la glacio estis rompita.

— Bonvolu, aldonis Robert al la grafino, ricevi la certecon, ke mi neniam forgesos vian bonecon al mi. Mi tre respektas kaj kore dankas vin. Aliparte, daŭrigis li sin turnante al Eva, mi estas feliĉa ke mi povos ankoraŭ dum du aŭ tri tagoj min konsideri kiel membro de l' Jura grupo...

— Du aŭ tri tagoj? interrompis la generalo. Sed, Leŭtenanto, oni estas kondamnata por la daŭro de l' vivo en ĉi tiu galero!

— Bedaŭrinde, respondis Robert, mia libertempo finiĝos proksiman vendredon. Mi do intencas forveturi post tri tagoj.

Ĉe tiuj vortoj Eva, levinte siajn okulojn kaj fiksante la liajn, diris:

— Mi esperas, ke sinjoro Le Grand ne forgesos la grupon de l' Ĵura... kaj ke li restos... fidela... al... Esperanto...

La okuloj de l' Robert tuj respondis: Jes, aminda... Esperanto... al vi mi restos fidela ĝis la morto!...

— Ni havos eble la plezuron de via vizito en Versailles, reprenis la generalo, kie ni pasigos la aŭtunon?

— Ĝis nia revido, aldonis Eva, vi havos tempon por fervore prepari vian ekzamenon por la atesto pri kapableco...

— Pri kapableco? ekkriis la generalo. Franca leŭtenanto enhavas — per si mem — ĉiujn kapablecojn!.

Dume f-inoj Gordon kaj la du sinjoroj farinte promenadon en la ĉirkaŭaĵoj, revenis ŝarĝitaj je kampaj floroj. Ili iom mokis la de Riaz pri ilia restado enĉambre, kaj vantis sian vagadon en la paŝtejo.

Sed la vespero estis proksima.

Rapide Eva preparis teon dum la veturigisto ĵungis sian ĉevalon.

Baldaŭ la grupanoj, jen veturantoj, jen piedirantoj, reprenis la vojon al St Cergues.

Iom malantaŭe kunmarŝadis f-inoj Lili kaj Agnes.

— Fratineto, diris f-ino Agnes, ĉu vi juĝas notinda, ke de ĉirkaŭ duona horo Eva kaj la Leŭtenanto marŝadas kune kaj senĉese kunparoladas?

— Pfu, respondis Lili, mi ekpensas, ke la afero estas sensignifa je l'vidpunkto de romano... Cetere mi sciigis, ke li baldaŭ foriros...

— Pri mi, reprenis Agnes, mi estas preskaŭ incitata, vidante ilian bonakordon, kvazaŭ ili estus edziĝontaj morgaŭ...

— Ĉi tiu sinjoro Le Grand, diris f-ino Eva, ŝajnas al mi esti unu el tiuj prozemaj kreitaĵoj, el kiu nenio poezio, nenio dramo estas eltireblaj... Vidu, anstataŭ ol ĉiam observi ĉirkaŭ ni, kie ĉio estas seninteresa, kaj eĉ triviala, ni rigardu en ni mem: tie ĉio estas ravema kaj amema...

... Kaj ŝi ekĝemis...

Marto 1906.

